

OIK-30 Pohjankoski Pekka(UM) 14.12.2011

EU-ministerivaliokunta 15.-16.12.2011 (kirjallinen menettely)

Viite

Asia

KOMISSION PERUSTELTU LAUSUNTO 2009/2233; Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/42/EY täytäntöönpano**Perusteltuun lausuntoon vastaaminen - Direktiivin 2001/42/EY täytäntöönpano Manner-Suomessa ja Ahvenanmaalla**

Komissio on antanut Suomelle perustellun lausunnon 28.10.2011.¹ Perusteltu lausunto koskee Euroopan parlamentin ja neuvoston tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun direktiivin 2001/42/EY² (jäljempänä ”direktiivi”) täytäntöönpanoa. Komissio katsoo, että direktiivin kansallisessa täytäntöönpanossa on puutteita sekä Manner-Suomen että Ahvenanmaan maakunnan lainsäädännön osalta.

Määräaika Suomen vastauksen antamiselle päättyy 28.12.2011.

Asian tausta ja merkitys

Komissio antoi 8.10.2009 Suomelle virallisen huomautuksen koskien direktiivin täytäntöönpanoa sekä Manner-Suomessa että Ahvenanmaalla.³ Suomi vastasi viralliseen huomautukseen 21.12.2009.⁴ Käsillä olevassa perustellussa lausunnossa komissio katsoo, että direktiivin täytäntöönpano Suomessa on yhä puutteellista.

Manner-Suomen lainsäädännön osalta komissio katsoo, että Suomi ei ole täyttänyt velvollisuuksiaan direktiivin 6 artiklan osalta. Kyseinen artikla koskee viranomaisten kuulemista. Ahvenanmaan maakunnan osalta komissio toteaa, että direktiivin 2, 3, 5 ja 12 artiklaa (ml. liite I) ei ole pantu asianmukaisesti täytäntöön.⁵

Manner-Suomessa direktiivin 6 artikla on pantu nyt esillä olevan asian kannalta merkityksellisin osin täytäntöön lailla (200/2005) ja valtioneuvoston asetuksella (347/2005) viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (jäljempänä ”SOVA-laki” ja ”SOVA-asetus”). Ahvenanmaan maakunnan osalta komission mainitsemat direktiivin säännökset on pantu täytäntöön pääosin maakunnan lailla (2006:82) ympäristövaikutusten arvioinnista⁶ (jäljempänä ”MKB-laki”).

¹ Komission kirje SG-Greffe(2011)D/18379.

² EYVL L 197, 21.7.2001, s. 30—37.

³ Komission kirje SG-Greffe(2009)D/6482.

⁴ Suomen kirje komissiolle UM2009-02396.

⁵ Komission mukaan em. artikloiden rikkomisesta seuraa lisäksi, että Suomi ei ole täyttänyt direktiivin 13 artiklasta johtuvia velvollisuuksiaan antaa direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 21.7.2004. Koska 13 artiklan rikkominen johtuu olennaisesti muiden em. artikloiden rikkomisesta, ko. artiklaa ei käsitellä tässä muistiossa erikseen.

⁶ Landskapslag (2006:82) om miljökonsekvensbedömning.

Komission perusteltu lausunto liittyy suurelta osin direktiivin kansallisen täytäntöönpanon ”tekniseen” toteutukseen. Näin ollen komission ja Suomen direktiivin sisältöä koskevien näkemysten välillä ei ole suuria eroavaisuuksia. Vastauksessaan perusteltuun lausuntoon Suomi toisi esiin eräitä toteutettavia lainmuutoksia. Lisäksi Suomi kiinnittäisi komission huomiota tiettyihin olemassa olevan lainsäädännön yksityiskohtiin avatakseen eräiden lainsäädännössä omaksuttujen käsitteiden tulkintaa.

Sekä Manner-Suomen että Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntöä tullaan täydentämään jäljempänä esitettävällä tavalla.

Suomen kanta ja vastauksen päälinjat

Suomen kanta

Manner-Suomen osalta vastauksessa katsottaisiin, että Suomen lainsäädäntöä on joulukuussa 2011 täydennetty viranomaisten kuulemisen osalta. SOVA-asetuksen 6 §:än on lisätty 30 vuorokauden vähimmäismääräaika, jonka kuluessa viranomaisen tulee antaa lausuntonsa suunnitelma- tai ohjelmaluonnoksesta sekä siihen liitetystä ympäristöselostuksesta. Vastauksessa katsottaisiin näin ollen Manner-Suomen lainsäädännön täyttävän direktiivin vaatimukset.

Ahvenanmaan maakunnan osalta Suomi katsoisi, että maakunnan hallitus aikoo toteuttaa tiettyjä lainsäädäntömuutoksia täydentääkseen maakunnan lainsäädäntöä. Lakiesitys, jolla jäljempänä esitettävät muutokset toteutetaan, annetaan maakuntapäivien käsiteltäväksi viimeistään maaliskuussa 2012. Lakimuutokset astuvat siten voimaan syksyn 2012 aikana, jolloin ne myös notifioidaan komissiolle.

Perustelut

a) Manner-Suomi

Komissio katsoo, että direktiivin viranomaisten kuulemista koskeva 6 artikla on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä epäselvästi, sillä Suomen lainsäädännössä ei mainita viranomaisten kuulemiselle varatun ajan pituutta.

Suomi toteaisi vastauksessaan, että SOVA-asetusta on muutettu valtioneuvoston asetuksella⁷, joka on astunut voimaan 20.12.2011. SOVA-asetuksen 6 §:ä on täydennetty viranomaisten lausunnoille varattavaa vähimmäisaikaa koskevalla maininnalla, jonka mukaan lausuntojen toimittamiselle varatun määräajan on oltava vähintään 30 päivää. Suomi katsoisi vastauksessaan, että em. muutoksen johdosta Suomen lainsäädäntö on tältä osin direktiivin vaatimusten mukainen.

b) Ahvenanmaan maakunta

Komission mukaan direktiivin 2, 3, 5 ja 12 (ml. liite I) artiklaa ei ole pantu täytäntöön maakunnan lainsäädännössä asianmukaisesti.

Suomi myöntäisi vastauksessaan osittain, että direktiiviä ei ole kokonaan pantu täytäntöön Ahvenanmaalla. Tältä osin maakunnan lainsäädäntöä tullaan täydentämään ja muuttamaan jäljempänä esitettävällä tavalla. Suomi kuitenkin katsoisi, että vastoin komission näkemystä, direktiivin käsite ”ympäristöarviointi” on pantu täytäntöön asianmukaisesti MKB-lain 2 § 2 momentilla.

⁷ Valtioneuvoston asetus viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n muuttamisesta, [annettu Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 2011].

2 artikla

Komissio katsoo, että direktiivin käsitteitä ympäristöarviointi ja ympäristöselostus ei ole direktiivin 2 artiklan mukaisesti täysin sisällytetty maakunnan lainsäädäntöön.

Komissio huomauttaa, että MKB-lain 2 §:n 2 momentissa säädetty arviointi käsittää arvion, jossa eri vaikutuksia analysoidaan, mutta katsoo, että direktiivin määritelmä on kattavampi, koska siinä viitataan erityisesti kuulemisen järjestämiseen, ympäristöselostuksen laatimiseen ja kuulemisten tulosten huomioon ottamiseen päätöksenteossa sekä päätöksestä tiedottamiseen direktiivin 4-9 artiklan mukaisesti. Näin ollen komission mukaan ympäristöarvioinnin käsitettä ei ole saatettu oikein ja täydellisesti osaksi maakunnan lainsäädäntöä.

Suomi täsmentäisi vastauksessaan, että direktiivin käsitettä ”*miljöbedömning*” (suom. ympäristöarviointi) ei ole pantu maakunnassa täytäntöön ainoastaan MKB-lain 2 §:n 2 momentin jälkimmäisellä osalla, vaan myös 2 §:n 2 momentin alkuosassa mainittu termi ”*utredning*” (suom. selvitys) tulee ottaa huomioon. MKB-lain 2 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

*”Miljökonsekvensbedömning är en utredning och en bedömning som utgör ett underlag inför en landskapsmyndighets eller en kommunal myndighets beslut om ett projekt, en plan eller ett program. Miljökonsekvensbedömning benämns MKB i denna lag. Bedömningen är den del av en MKB där olika alternativs konsekvenser analyseras.”*⁸ (Alleviivaus tässä.)

Laissa ”selvityksellä” (*utredning*) tarkoitetaan kaikkia osatekijöitä, jotka sisältyvät ympäristövaikutusten arviointiin liittyviin menettelyihin ja joita säännellään MKB-laissa. Suomi katsoisi näin ollen, että direktiivin mukainen ympäristöarvioinnin määritelmä on toteutettu osana ympäristövaikutusten arvioinnin määritelmää MKB-lain 2 §:n 2 momentissa.

Komission näkemyksen mukaan käsitettä ”*miljörapport*” (suom. ympäristöselostus) ei ole oikein ja täydellisesti saatettu osaksi maakunnan lainsäädäntöä. Suomi myöntää, että käsitettä ei ole määritelty tarpeeksi selkeästi. Tältä osin maakunnan lainsäädäntöä tullaan täsmentämään lakimuutoksella.

3 artikla

Komissio katsoo lisäksi, että 3.2 b artiklan edellytyksiä siitä, milloin ympäristöarviointi on tehtävä, ei ole asianmukaisesti pantu täytäntöön Ahvenanmaalla. Komissio katsoo tarkempien tietojen puuttuessa, että myöskään 3.7 artiklaa ei ole täytäntöön pantu asianmukaisesti.

Suomi myöntäisi tässä suhteessa, että 3.2 b artiklan täytäntöönpano ei ole niin yksityiskohtaista kuin direktiivissä edellytetään. Tältä osin lainsäädäntöä tullaan muuttamaan.

Direktiivin 3.7 artiklan osalta Suomi toisi esiin, että maakunnan asiakirjojen julkisuudesta annetun lain⁹ mukaan kaikki viranomaispäätökset ovat julkisia sikäli kuin niitä ei tule pitää salaisina jonkin tietyn perusteen nojalla. Lakiin ei sisälly tällaista salassapitoperustetta liittyen päätökseen, jonka nojalla katsotaan, että

⁸ ”Ympäristövaikutusten arvioinnissa on kyse selvityksestä ja arvioinnista, joka luo perustan maakunnan viranomaisen tai kunnallisen viranomaisen päätökselle hankkeesta, suunnitelmasta tai ohjelmasta. Ympäristövaikutusten arvioinnista käytetään tässä laissa lyhennettä MKB. Arvioinnissa on kyse MKB:n siitä osasta, jossa eri vaihtoehtojen vaikutuksia analysoidaan.” (Alleviivaus tässä; suomenkielinen käännös: UM/OIK-30).

⁹ Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingar.

ympäristövaikutusten arviointia ei tarvitse tehdä. Suomi myöntää kuitenkin, että maakunnan lainsäädännössä ei ole vaatimusta siitä, että on välttämättä tehtävä päätös siitä, että ympäristövaikutusten arviointia ei tarvitse tehdä. Tältä osin lainsäädäntöä tullaan muuttamaan.

5 artikla

Komissio katsoo, että myöskään direktiivin ympäristöselostusta koskevaa 5.2 artiklaa ei ole täysin saatettu osaksi maakunnan lainsäädäntöä sikäli kuin direktiivissä edellytetään tiettyjen tietojen sisällyttämistä ympäristöselostukseen eikä ainoastaan näiden tietojen keräämistä.

Suomi myöntäisi, että 5.2 artiklaa ei ole täysin saatettu osaksi maakunnan lainsäädäntöä ja lainsäädäntöä tullaan siten tältä osin täydentämään.

12 artikla (ml. liite I)

Komissio katsoo lopuksi, että liitettä I ei ole pantu täytäntöön asianmukaisesti ja että siten myös 12.2 artiklan täytäntöönpano on riittämätön. Liitteen I osalta komissio toteaa, että a, c ja d kohtia ei ole pantu täytäntöön.

Suomi viittaisi kohdan a osalta MKB-lain 5 §:n 1 kohtaan, jonka mukaan ympäristövaikutusten arvioinnin tulee sisältää suunnitelman tai ohjelman pääasiallinen sisältö. Näin ollen direktiivin vaatimukset on tältä osin asianmukaisesti sisällytetty osaksi maakunnan lainsäädäntöä. Lainsäädäntöä tullaan kuitenkin täydentämään vaatimuksilla, joiden mukaan ympäristövaikutusten arvioinnin tulee myös sisältää tiedot suunnitelman tai ohjelman suhteesta muihin asiaan liittyviin suunnitelmiin ja ohjelmiin.

Suomi myöntäisi, että kohdan c osalta maakunnan lainsäädännössä käytetty termi ”*naturområden*” (suom. luontoalueet) on rajatumpi kuin direktiivissä käytetty termi ”*områden*” (suom. alueet). Tältä osin maakunnan lainsäädäntö tullaan muuttamaan direktiivin sanamuotoa vastaavaksi.

Suomi myöntäisi lisäksi, että maakunnan lainsäädäntöön ei sisälly d kohdan mukaisia vaatimuksia kaikista suunnitelman tai ohjelman kannalta merkityksellisistä olemassa olevista ympäristöongelmista. Tältä osin lainsäädäntöä tullaan täydentämään.

Asian valmistelussa käytettävä kieli

Perusteltu lausunto koskee pääosin direktiivin täytäntöönpanoa Ahvenanmaan maakunnassa. Lisäksi siltä osin kuin Suomi edellä esitetysti kiistää tietyt komission näkemykset, kyse on yksinomaan Ahvenanmaan maakunnan täytäntöönpanolainsäädännöstä.

Asian valmistelun kannalta on näin ollen tarkoituksenmukaista, että Suomi vastaa komissiolle ruotsiksi. Siltä varalta, että komissio päättäisi nostaa asiassa SEUT 258 artiklassa tarkoitetun rikkomuskanteen, Suomi kiinnittää komission huomiota siihen, että asian koskiessa yksinomaan Ahvenanmaan maakuntaa, oikeudenkäyntikielen tulisi olla ruotsi.¹⁰

¹⁰ Ks. tältä osin myös EU-ministerivaliokunnassa 12.9.2008 käsitelty muistio (UM2008-01836) suuntaviivoista Ahvenanmaan maakunnan oikeudesta osallistua EU:n tuomioistuimissa käsiteltäviin asioihin siltä osin kuin ne kuuluvat maakunnan toimivaltaan.

Asian valmistelu

Asian valmisteluun ovat osallistuneet YM:n, Ahvenanmaan maakuntahallituksen ja UM:n edustajat.

Asiaa on käsitelty Oikeudelliset kysymykset -jaoston kirjallisessa menettelyssä 13.-14.12.2011.

Esitys

EU-ministerivaliokunnalle esitetään, että Suomi vastaa komissiolle edellä esitettyjä päälinjoja noudattaen.

Yksikön päällikkö

Joni Heliskoski

LIITTEET

Ei liitteitä.

Asiasanat	komission valvontamenettely
Hoitaa	UM

Tiedoksi	VNEUS, YM
----------	-----------
